

ART BRUT v krajinách V4

Vernisáž: streda, 30. augusta o 17:00

Trvanie výstavy: 31. 8. – 22. 9. 2023 / Otvorené: Po – Ut / Št- Pi: 12 – 17 / Str: 13 – 18

Autor projektu: Antonín Krejčíř

Kurátori: Vladimír Kordoš, Dušan Nágel (SK), Antonín Krejčíř, Vladimír Drábek, Jaromír Typlt (CZ), Zsuzsi Kardos, Lajos Simon (HU), Grażyna Borowik, Andrzej Kwasiborski (PL)

Manažér projektu: Ivan Jančár

Odborná spolupráca: Eva Janíková, OZ Krídla

Neškolený výtvarný prejav sa dostal z periférie do centra pozornosti umelcov a historikov umenia koncom 19. a začiatkom 20. storočia. Dovtedy okrajové formy umenia prírodných národov, ľudového, naivného umenia, umenia outsiderov, psychicky handicapovaných či detí, ktoré spájala absencia výtvarného školenia a spontánnosť tvorby, sa stali inšpiračným zdrojom pre mnohé smery a umelecké programy a sú nimi dodnes. Tvorba neškolených autorov sa začala prezentovať na výstavách, často v paralelách s profesionálnou scénou, začali vznikať prvé špecializované zbierky.

Jean Dubuffet, autor pojmu ART BRUT a obhajca neškoleného výtvarného prejavu, spolu s Antoni Tapièsom a André Bretonom založili v roku 1945 *Spoločnosť pre pôvodné umenie* a vybudovali zbierku neškolených autorov (*Collection de l'art brut* v Lausanne). Nevyčleňovali pritom izolovanú kategóriu umenia duševne chorých a relativizovali pojem „normálnosti“. ART BRUT vnímali ako „*pôvodné, prirodzené umenie, v ktorom sa schopnosť invencie a tvorby, ktorá existuje v každom človeku... a prejavuje sa celkom bezprostredne, bez zámernosti*“. Prieniky medzi neškoleným prejavom a profesionálnou scénou boli koncom 19. a v prvej polovici 20. storočia živé a prispeli k integrovaniu a kanonizovaniu niektorých autodidaktov (Henri Rousseau, Tivadar Kostka Csontváry, Adolf Wölflí a i.).

Aktuálna výstava ART BRUT v krajinách V4 mapuje tento fenomén na Slovensku, v Čechách, v Poľsku a v Maďarsku. V jednotlivých krajinách organizátor projektu Antonín Krejčíř, riaditeľ Kunštát PRO FUTURO o.p.s. oslovil odborníkov z radov teoretikov, výtvarníkov či terapeutov, ktorí sa ľudom s neškoleným prejavom venujú, s cieľom vytvoriť reprezentatívny výber diel. Za Slovensko ho zo súkromných archívov, OZ Krídla a Ústavu Karola Matulaya pripravili výtvarníci Vladimír

Kordoš s Dušanom Nágelom. Okrem autorských prác vybraná kolekcia po prvýkrát predstavuje metodiku práce s neškolenými autormi. Na Slovensku art brut nepriamo nadväzuje aj na dlhú tradíciu tzv. insitného umenia (autor pojmu Štefan Tkáč), ktoré bolo v medzinárodných kontextoch pravidelne, od 60. rokov 20. storočia prezentované na trienále v Slovenskej národnej galérii. Za českú stranu kolekciu diel pripravili Atelier KreAt v Brne a Atelier Radostné tvorby v Prahe. Maďarský výber zastupuje budapeštianska galéria Art Brut (BAB), ktorú spravuje Moravcsikova nadácia, diela z Poľska pripravili Stacja Badawcza Outsider Art v Krakove, Sliezske múzeum v Katoviciach a súkromní zberatelia v Plocku.

Ako výstava ukazuje, fenomén ART BRUT zastrešuje širokú škálu výtvarných názorov a prístupov bez možnosti jednoduchšej kategorizácie, pretože sa jej zo svojej povahy vzpierajú. Ich podstatnou črtou je veľká miera autenticity a originality autorských rukopisov. Na vystavené diela sa dá nahliadať z pohľadu histórie umenia, arteterapie či psychiatrie, pre aktuálnu výstavu sme ako ťažiskový zvolili výtvarný prístup s dôrazom na kvalitu diel a môžu tak byť inšpiráciou pre svet profesionálnej scény aj pre diváka.

Daniela Čarná, Vladimír Kordoš

Výstava sa koná pod záštitou prezidentky SR Zuzany Čaputovej a primátorky mesta Brna Markéty Vaňkovej.

// Projekt je financovaný Vyšehradským fondom.

Sprievodné podujatia:

streda 30. 8. 2023 od 9 do 16: Medzinárodná odborná konferencia, organizátor OZ Krídla a Eva Janíková, program a registrácia, : www.kamiseminar.sk/kridla/

štvrtok 31. 8. 2023 od 9 do 15: workshopy, organizátor OZ Krídla, viac informácií a registrácia: www.kamiseminar.sk/kridla/

streda 6. 9. a 20. 9. 2023: Drsne a nežne, režisér Ľubomír Štecko, premietanie úspešného dokumentu o fenoméne Art Brut na Slovensku a v Čechách, vstup voľný

streda 13. 9. 2023 od 17 do 19: prednášky: 1. Daniel Horák v našom tvorivom spoločenstve (Vladimír Kordoš, Dušan Nágel, Ján Šuba) 2. Metodika letných výtvarných sústredují na Schaubmarovom mlyne v Pezinku (Vladimír Kordoš, Dušan Nágel, Ján Šuba), vstup voľný

Komentované prehliadky a workshopy pre rodiny, školy, záujmové skupiny a dospelých je možné si dohodnúť na adrese: galeria@rtvs.sk, +421 2 3250 5751

Galéria Slovenského rozhlasu

Mýtna 1, P.O.Box 55, 817 55 Bratislava

galeria@rtvs.sk, +421 2 3250 5750 (Ivan Jančár) +421 2 3250 5751 (Daniela Čarná)

www.rtvs.sk/galeria-sro